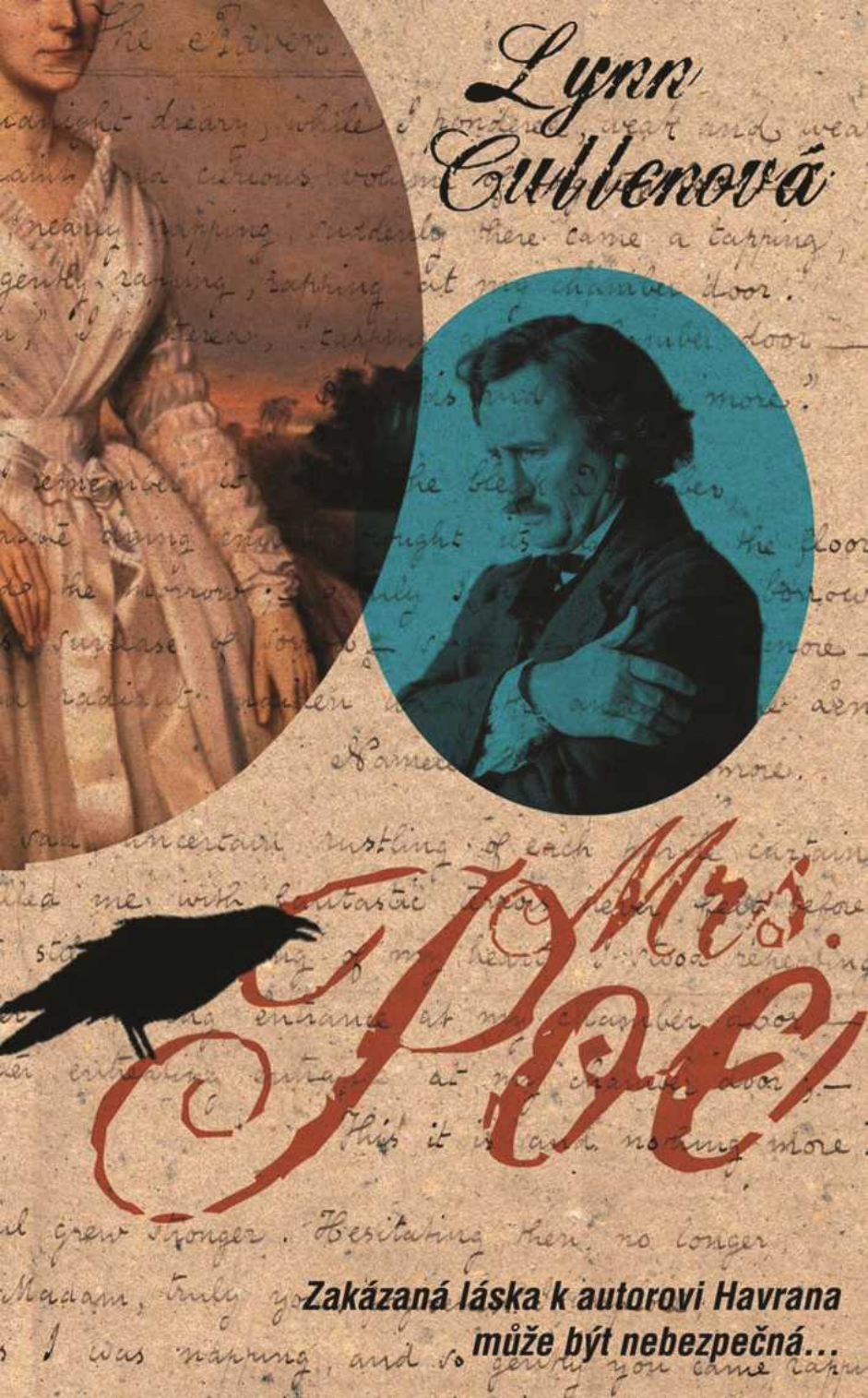

Lynn Cublenová

Madam, truly you
I was napping, and so gently you came tapping
This it is and nothing more.

**Zakázaná láska k autorovi Havrana
může být nebezpečná...**

Lynn Cullenová
Mrs. POE

Lynn Cullenová

Mrs. POE

Přeložil

Zdík Dušek

Tato kniha je fikce. Veškeré postavy, lokality a děje vylíčené v tomto románu jsou upraveny podle autorčiny fantazie. Souvislost s reálnými osobami, místy a událostmi nemusí vždy odpovídat doložené skutečnosti.

Copyright © 2013 by Lynn Cullen
Translation © Zdík Dušek, 2014
Czech edition © Metafora, 2015

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-798-6 (PDF)

*Pro
Lauren,
Megan
a Ali*

HAVRAN

Edgar Allan Poe

*Jednou o půlnoci, máje horečku a rozjímaje
nad divnými svazky vědy prastaré a záslužné –
když jsem klímal v polospání, ozvalo se znenadání
velmi jemné zatukání na dvěře – a pak už ne.
„Je to návštěva, či zdání, bylo to tak nezvučné –
Jednou jen a pak už ne.“*

*Ach, již při vzpomínce blednu! Myslím,
že to bylo v lednu,
každý uhlík vrhal stín jen přede mne a dál už ne.
Toužil jsem po kuropění; – marně
hledaje v svém čtení
ulehčení od hoře nad Lenorou – již poslušné
světice zvou Lenora – nad jménem dívky nadvzdušné,
jež byla mou a teď už ne.*

*Smutný šelest záclon vlaje z hedvábí a ohýbá je
s hrůzou – již jsem do té doby neznal ani přibližně;
abych skryl své polekání, říkal jsem si bez ustání:
„Je to host, jenž znenadání zaklepal tak neslyšně –
Pozdní host, jenž znenadání zaklepal tak neslyšně –
Jednou jen a pak již ne.“*

*Tu má duše vzmužila se; řekl jsem bez rozpaků v hlase:
„Prosím, pane, nebo paní, odpusťte mi velmožně;
avšak, byl jsem v polospaní, když jste přišel znenadání,
preslechl jsem zaklepání – je to skoro nemožné,
že jste klepal vy“ – a poté otevřel jsem úslužně –
venku tma a víc už ne.*

*Hledě dlouho do tmy z prahu, stoje v pochybách
a v strachu,
dlouho snil jsem, jak si nikdo netroufal snít mimo mne;
ale ticho bez rušení, ani slůvká na znamení,
jenom plaché oslovení „Lenoro!“ zní zimničně,
to já septám „Lenoro!“ – a ozvěna dí zimničně
jenom to a víc už ne.*

*Vrátil jsem se do pokoje, velmi divě se a boje,
když jsem zaslechl trochu silněj nový šramot poblíž mne.
„Jistě cos za chumelice padlo mi na okenice;
podívám se ze světnice, co jsi zač, kdo budíš mne –
ztlumím na okamžik srdce, najdu tě, kdo budíš mne;“ –
vítr a nic jiného už ne.*

*Vyrazil jsem okenici, když tu s velkou motanicí
vstoupil starodávný havran z dob, jež jsou tak záslužné;
bez poklony, bez váhání, vznešeně jak pán či paní
usadil se znenadání v póze velmi výhružné
na poprší Pallady – a v póze velmi výhružné
si sedl jen a víc už ne.*

*Pták v svém ebenovém zjevu ponoukal mne do úsměvu
vázným, přísným chováním, jež bylo velmi vybrané –
„Ač ti lysá chochol v chůzi, jistě nejsi havran hrůzy,
jenž se z podsvětího šera v bludné pouti namane –
řekni mi své pravé jméno, plutonovský havrane!“ –
Havran děl: „Už víckrát ne.“*

Žas jsem nad nevzhledem ptáka, jenž tak
bez okolků kráká
bezobsažnou odpověď, jež prozrazuje bezradné;
velmi dobře vím, že není skoro ani k uvěření
pták či zvíře, jež si lení v póze velmi záhadné
na poprsí nade dveřmi – v póze velmi záhadné
a říká si: „Už víckrát ne.“

Potom, sedě na mramoru, ustal havran v rozhovoru
jako duše v jedno slovo samotářsky zabrané –
až jsem si řekl v duchu, takže nedošlo mu to
až k sluchu:
„Věřím pevně na předtuchu, osud často okradl mne –
jak mé naděje, i on se k ránu odtud vykradne.“
Však havran dí: „Už víckrát ne.“

Zaražen, an na mne hledí s přílehavou odpovědí,
říkám si: „Toť bezpochyby pochyt velmi obratně
od pána, jež osud vedl neštěstím a navždy svedl,
takže nic už nedovedl zpívat než ty bezradné –
pohřební a smutné písně, refrény, tak bezradné,
jako je: Už víckrát ne!“

Když však havran bez ustání ponoukal mne k usmívání,
přistrčil jsem křeslo mysle, že mne něco napadne,
když se vhroutím do sametu ve vzpomínkách na tu větu,
přemýšleje, co as je tu, nad čím řekl své bezradné,
nad čím příšerný ten pták zde říká svoje bezradné
„už víckrát ne“.

Tak jsem seděl nad dohady, mlčky, marně, bez nálady
pod ptákem, jenž v hloubi prsou nepřestával bodat mne,
kles jsem s zamýšlenou tváří do podušky na polštáři,
na niž padá lampa, v záři matné, mdlé a malátné,
ale do níž nevboří své ruce, mdlé a malátné,
ona víckrát, víckrát ne.

*Zdálo se, že u stínidla houstne světlo od kadidla,
že se bezpochyby anděl v zvoncích z nebe propadne.
„Chudáku, tvůj Bůh ti v zpěvu posílá sem pro úlevu
balzám na tvou starou něhu, po němž navždy vychladne,
po němž láska k Lenoře v tvé mysli navždy zapadne“ –
však havran děl: „Už víckrát ne.“*

*„Proroku,“ dím, „mene tekeľ, at' jsi pták alebo z pekeľ,
synu podsvet'í, a prece proroku, pojd' hádat mně –
statečně, byť opuštěný žiji zaklet v této zemi,
dům mám hrůzou obkličeny, zda tvá věštba uhádne,
zda-li najdu balzám v smrti, zda tvá věštba uhádne“ –
havran dí: „Už víckrát ne.“*

*„Proroku,“ dím, „mene tekeľ, at' jsi pták alebo z pekeľ,
při nebi, jež nad námi je, při Bohu, jenž leká mne,
rci té duši, jež žal tají, zda-li aspoň jednou v ráji
tu, již svatí nazývají Lenora, kdy přivine,
jasnou dívku Lenoru kdy v náruči své přivine“ –
havran dí: „Už víckrát ne.“*

*„Tos řeķ jistě na znamení, že se chystáš k rozloučení,
táhni zpátky do bouře a do podsvet'í, satane! –
nenech mi tu, starý lháři, ani pířka na polštáři,
neruš pokoj mého stáři, opust' sochu, havrane!
Vyndeј zobák z mého srdce, opust' sochu, havrane!“
Havran dí: „Už víckrát ne.“*

*Pak se klidně ulebedí, stále sedí, stále sedí
jakž d'ábel na bělostných nadrech Pallas Athéné;
oči v snění přimhouřeny na pozadí bílé stěny,
lampa vrhá beze změny jeho stín, jímž uhrane –
a má duše z toho stínu, jímž mne navždy uhrane,
nevzchopí se – víckrát ne.*

Poprvé jsem se s tím básníkem setkala v Astor House... Přivítal mě se svou krásnou hlavou hrdě vztyčenou, s očima jiskřícíma pocity a myšlenkami, se zvláštní kombinací roztomilosti a povýšenosti ve výrazu i chování; uvítal mě klidně, nevzrušeně, téměř chladně, ale zároveň s takovou seriózností, jež na mě proti mé vůli udělala hluboký dojem. Od té chvíle až do jeho smrti jsme byli přátelé... udržovala jsem s panem Poem korespondenci, ve shodě s naléhavými žádostmi jeho manželky, která věřila, že na něj mám zklidňující a blahodárný vliv.

– FRANCES SARGENT OSGOODOVÁ
v dopise R. W. Griswoldovi, 1850

Paní Osgoodová je středně vysoká, štíhlé až křehké postavy, a elegantní v pohybu i během odpočinku; má nezvykle bledou pleť, velice černé a lesklé vlasy, čisté, zářivě šedé oči a jedinečné výrazové schopnosti. V žádném případě ji nelze označit za krásnou (ve smyslu, v jakém toto slovo chápe svět), ale velmi často si lidé kladou otázku: „Je opravdu možné, že není krásná?“, nejčastěji ti, kteří ji znají nejdůvěrněji.

– EDGAR ALLAN POE,
„The Literati of New York City, No. V“,
Godey's Lady's Book, září 1846

Mrs. POE

ZIMA
1845

JEDNA

Většina žen mého postavení se v reakci na špatné zprávy smí s tichým zašustěním čtrnácti naškrobených spodniček, které se přitisknou jedna ke druhé, a s krásně splývajícími vlasy zhroutit na pohovku a upustit porcelánový šálek na koberec. Já mezi ně nepatřím. Jako manželka muže, který je tak zaměstnaný malováním portrétů bohatých mecenášů – většina z nich jsou náhodou ženy –, že zapomíná na rodinu, mám navzdory svému vzhledu víc společného s dívkami, které šlapou zabahněné ulice Corlear's Hook, kde se snaží vyloudit dolary z námořníků, než s dámami z mé třídy.

Tato myšlenka se mi jednoho odpoledne prohnala hlavou jako kůň bodnutý vosou. Stalo se to v kanceláři *The Evening Mirror*, kde jsem právě poslouchala, jak šéfredaktor, pan George Pope Morris, vypráví vtip o dvou zaostalých obyvatelích Indiany. Věděla jsem, že zpráva, jejíž sdělení pan Morris zjevně oddaloval, nemůže být dobrá. Přesto jsem se hlasitě zasmála jeho infantilnímu žertu, i když jsem se přitom dusila pachem nadbytku parfémované pomády na vlasy, otevřené nádoby s kličkem na stole a papouščí klece vlevo ode mě, která zoufale potřebovala vyčistit. Doufala jsem, že ho obměkčím, stejně jako „prodejná děva“ obměkčuje potenciální zákazníky povytažením cípu sukně.

Do ofenzivy jsem vyrazila, dokud se pan Morris ještě

smál vlastnímu vtipu. Usmála jsem se na něj – než jsem se mu šla po dvaadvaceti dnech postavit tváří v tvář, obzvlášť pečlivě jsem si vyčistila zuby – a promluvila jsem: „Pokud jde o tu báseň, kterou jsem vám poslala v lednu...“ Odmlčela jsem se a s nadějí jsem povytáhla obočí – má obdoba zvedání sukní. K nezávislosti jsem potřebovala příjem.

Žádný námořník hodnotící dámské kotníky nevypadal v tu chvíli ostražitěji než pan George Pope Morris. Ostatně jen nemnoha námořníkům se podařilo vyrovnat se jeho úspěchům v oblasti kosmetiky, zejména vlasové. Snad nikdy z lidské hlavy netrčelo přímo nahoru bez pomoci natáček tolik kudrlinek. Jako kdyby si vlasy tvaroval cylindrem. Ať už to bylo schválně, nebo ne, jedna velká lokna se oddělila z masy ostatních a houpala se mu před čelem jako želatinový háček na ryby.

„Nemohl jste ji někam založit?“ tázala jsem se mírně. Možná rád hodí vinu na svého partnera. „Nebo ji má pan Willis.“

Pohled mu sklouzl k mým nadrům, zklamaně zamrkal nad tím, že vidí jenom plášť, a opět se mi zahleděl do obličeje. „Je mi líto, paní Osgoodová. Mám-li mluvit upřímně, hledáme něco jiného.“

„Jsem si jistá, že by vaše čtenářky ocenily přirovnání k lásce v mých popisech květin. Pan Rufus Griswold byl tak laskav, že některé mé básně zahrnul do své poslední sbírky. Možná jste o tom slyšel?“

„Tu sbírku znám. Griswold zařídil, že ji znají všichni. Nikdy nepochopím, jak se ten mrňavý vyděrač mohl stát takovou autoritou v oblasti poezie.“

„Kvůli výhrůžkám smrti?“

Pan Morris se zasmál a zahrozil mi prstem. „Paní Osgoodová!“

Rychle jsem pokračovala v útoku, než ztratím jeho zájem: „Moje kniha, kterou vydal pan Harper, *Poezie květin a květiny poezie*, se prodávala docela dobře.“

„Kdy to bylo?“ zamumlal nepřítomně.

„Přede dvěma lety.“ Ve skutečnosti před čtyřmi.

„Jak jsem si myslel. Květiny nejdou v poslední době moc na odbyt. Dnes se všichni zajímají o strašidelné příběhy. O historky, které nahánějí hrůzu.“

„Jako ta ptačí báseň pana Poea?“

Přikývl, až mu velká napomádovaná kudrlinka poskočila. „Ano. Prodali jsme mnohem víc výtisků, když jsme na konci ledna publikovali *Havrana*. Totéž se stalo, když jsme ho minulý týden otiskli znovu. Mám pocit, že bychom ho mohli zopakovat třeba desetkrát, a pořád by to nestačilo. Čtenáři se do *Havrana* úplně zbláznili.“

„Chápu.“ Ale nechápala jsem. Ano, tu báseň jsem četla. Od chvíle, kdy minulý měsíc vyšla poprvé, ji četli všichni Newyorčané, dokonce i ten Němec, který prodává noviny ve Village. Zrovna dnes ráno, když jsem se ho zeptala, jestli má nejnovější číslo *Mirroru*, se usmál a s přízvukem zadeklamoval: „Už fíckrát ne.“

Má nejdražší přítelkyně, paní John Russell Bartlettová, která díky svému manželovi – knihkupci a majiteli malého vydavatelství – patří k úzkému okruhu newyorských literátů, o Poeovi nepřestávala mluvit a neustávala ve snaze se s ním setkat. Vlastně jsem si říkala, že bych mohla toho úžasného pana Poea zahlédnout dnes ráno v kanceláři. Nejenže do *Mirroru* přispívá, ale taky v něm pracuje jako redaktor.

Vypadalo to, že mi pan Morris čte myšlenky. „Náš drahý pan Poe si očividně užívá úspěch. Hrozí, že nás opustí. Ať půjde kamkoli, přeju jim hodně štěstí ve zvládnání jeho nálad.“

„Je tak velice náladový?“ Pořád jsem doufala, že se s panem Morrisem spřátelím a on mi pak bude zavázaný.

Pan Morris naznačil, jak do sebe obrací skleničku.

„Ach.“ Spiklenecky jsem pokývala hlavou.

„Je opravdu hodně nevyrovnaný, víte? Mám podezření, že je víc než zpola šílený, a není to jen tím pitím.“

„To je škoda.“

Usmál se. „Podívejte, paní Osgoodová, jste inteligentní žena. Uspěla jste s pohádkami pro děti. Moje vlastní děti *Kocoura v botách* zbožňují. Co kdybyste se k tomu vrátila?“

Skutečný důvod jsem mu sdělit nemohla: peníze. Se-pisování pohádek pro děti se nevyplatí.

„Myslím, že je důležité, abych si rozšířila spisovatelské obzory,“ prohlásila jsem místo toho. „Mám na srdci tolik věcí.“ To byla taky pravda. Proč se musí žena omezovat na pohádky pro děti?

Zasmál se. „O tom, jaká barva zvýrazňuje růžovost lící nebo jak zdobit domov o Vánocích?“

Zasmála jsem se jako poslušná prostitutka a s úsměvem odvětila: „Možná vás překvapí, čeho jsem schopná.“

Papoušek v kleci zavřeštěl. Pan Morris vylovil z kapsy oříšek, podal mu ho, otřel si ruce o kalhoty a jeho oči podnikly další z pravidelných výletů od mého obličejě k mým nadržům a zase zpátky. Podařilo se mi zachovat přívětivý výraz, ačkoli bych mu nejraději vrazila facku, až by mu ta kudrlinka odletěla z čela.

Zamračil se. „Krásná žena jako vy by si neměla lámat hlavu takovými věcmi, ale co kdybyste přišla s něčím podobně neotřelým a vzrušujícím, jako je *Havran*, jen z ženské perspektivy?“

„Máte na mysli něco temného?“

„Ano,“ přikývl. Viditelně se rozehrával. „Přesně tak – temného. Velice temného. Myslím, že je na to trh připravený. Na hororové příběhy pro ženy.“

„Chtěl byste, abych byla něco jako Poe v sukních, paní Poeová?“

„Ha! Ano. To je ono.“

„Dostanu zaplacené stejně jako pan Poe?“ vypálila jsem směle. Zoufalá doba si žádá zoufalé činy.

Pan Morris se na chvíli odmlčel, aby dal najevo, jak je má otázka nevhodná. „Poeovi jsem neplatil nic, protože je můj zaměstnanec. Čekal bych, že budete chtít lepší honorář.“

Ačkoli jsem panu Poeovi jeho současný úspěch záviděla, pocítila jsem k němu zároveň záchvěv soucitu. Možná je ale bohatý jako pánové Longfellow nebo Bryant a nepotřebuje ani peníze, ani můj soucit. Každopádně není provdaný za záletného portrétistu.

Pan Morris mě odvedl ke dveřím. „*Mirror* je oblíbený, paní Osgoodová. Nevydáváme literaturu pro učence. Přineste mi něco nového a zábavného. Něco temného, po čem se moje čtenářky budou večer bát zhasínat svíčky. Pak uvidíme, co pro vás můžu podniknout. Jenom se k nám neobracejte zády, až se dostanete na vrchol, jako to udělal náš pan Poe.“

„Neobrátím, slibuji.“

„Poe je sám sobě nejhorším nepřítelem – jakmile se s někým sblíží, hned se s ním zase ve zlém rozejde.“

„Zajímalo by mě, proč se z něj stal tak komplikovaný člověk.“

Pan Morris pokrčil rameny. „Proč vlci koušou? Prostě je to tak.“ Otevřel dveře a dovnitř vnikl studený průvan. „Pozdravujte pana Osgooda.“

„Děkuji. Vyřídím.“ Až se nabaží své momentální dědičky a vrátí se domů.

Ocitla jsem se na chodníku Nassau Street, a jelikož byl poměrně teplý únorový den, brodila jsem se po kotníky ve sněhové břečce. Pánové v upnutých kabátech a s cylindry po mně vrhali zvědavé pohledy – přemítali, jestli jsem dáma, kterou by měli pozdravit, nebo šlapka, která se zatoulala do jejich hájemství. Do posvátných obchodních okrásk New Yorku – strojovny největší světové továrny na peníze – se odvažovalo jen málo žen.

Schoulila jsem se před ostrým větrem, který v tomto ostrovním velkoměstě vál po celou zimu, a zatočila jsem za roh do Ann Street. Kolem prorachotil kočár, až mu od kol odletoval tající sníh. Na opačné straně ulice se odpadky prohrabovalo jedno z tisíců prasat, která se